

Janita Kauhanen
Maarit Suihkonen

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK)
Varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus
Opinnäytetyö, 2022

VARHAISKASVATUKSEN TARJOAMAT MAHDOLLISUUDET VANHEMMUUDEN TUKEMISEEN AVOIMESSA KOHTAA- MISPAIKASSA

TIIVISTELMÄ

Janita Kauhanen, Maarit Suihkonen

Varhaiskasvatuksen tarjoamat mahdollisuudet vanhemmuuden tukemiseen avoimessa kohtaamispaikassa

29 s., 2 liitettä

Kevät, 2022

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK)

Varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia millaista vanhemmuuden tukemista varhaiskasvatus pystyisi tarjoamaan perhekeskuksen avoimessa kohtaamispaikassa. Opinnäytetyössä tutkittiin varhaiskasvatuksen ja avoimen kohtaamispaikan yhteistyön tärkeyttä. Yhteistyökumppanina toimi Kuopion Perheentalo. Kuopion Perheentalolle kutsuttiin Kuopion kaupungin kunnallisen varhaiskasvatuksen kasvatusjohtaja, kaksi varhaiskasvatuksen palvelupäällikköä ja konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja yhteiseen tapaamiseen perheentalon suunnittelijan kanssa. Tapaamisen tavoitteena oli selvittää yhteistyön mahdollisuutta varhaiskasvatuksen ja perheentalon välillä.

Tutkimusmenetelmänä oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimusaineisto kerättiin puolistrukturoidulla teemahaastattelulla. Tutkimusta varten haastateltiin kahta avoimen kohtaamispaikan koordinaattoria kahdelta eri pohjois-suomalaiselta paikkakunnalta. Haastatteluaineiston tallennukset litteroitiin ja tulokset analysoitiin sisällönanalyysimenetelmällä.

Tutkimustuloksista kävi ilmi monen eri toimijan yhteistyön merkitys. Voimavaroja ja resursseja yhdistämällä toimintaa saatiin tuloksellisemmaksi. Haastattelun perusteella yhteistyötä avoimien kohtaamispaikkojen ja varhaiskasvatuksen välillä oli ollut jo pidemmän aikaa. Toiminta avoimissa kohtaamispaikoissa oli perheiden tarpeista lähtevää toimintaa ja tavoitteena oli perheiden hyvinvoinnin lisääminen ja vahvistaminen. Haastattelussa tuli esille myös varhaisen tuen merkitys lapselle ja hänen perheelleen.

Asiasanat: perhekeskus, vanhemmuuden tuki, varhaiskasvatus, yhteistyö

ABSTRACT

Janita Kauhanen, Maarit Suihkonen

Opportunities offered by early childhood education to support parenthood in an open meeting place

29 p., 2 attachments

Spring 2022

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree programme in Social Services

Degree: Bachelor of Social Services

Early Childhood Education Teacher

The aim of this thesis is to investigate what kind of parental support the early childhood education could offer in the open meeting place of the family centre. In this thesis, the object of study the importance of cooperation between early childhood education and open meeting place. Invitation was sent to Kuopio city municipal director of education, two service managers and special education teacher in early childhood education to a meeting with a designer of the Family house. The aim of the meeting was to solve opportunity of co-operation between early childhood education and the Family house.

The research method was qualitative study. The research material was collected with a half-structured thematic interview. For research two coordinators from open meeting places of a Northern Savonia locality were interviewed. The material of the interview was transcribed, and the results were analysed with a content analysis.

The results of the study showed the importance of cooperation with multifunctional operators. Pooling resources made operations more efficient. Based on the interview, cooperation between open meeting places and early childhood education had been around for a long time. The activities in the open meeting places were activities based on the needs of families and the aim was to increase and strengthen the well-being of families. The interview also highlighted the importance of early support for the child and his or her family.

Keywords: co-operation, family centre, early childhood education, parental support

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 VARHAISKASVATUSIKÄISTEN LASTEN PERHEIDEN TUKEMINEN	5
2.1 Vanhemmuuden tukeminen	5
2.2 Kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa	7
2.3 Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma	8
3 YHTEISTYÖ PERHEKESKUKSEN ERI TOIMIJOIDEN VÄLILLÄ	11
4 PERHEKESKUS	13
4.1 Perhekeskuksen toiminta ja tehtävät	13
4.2 Perhekeskus vanhemmuuden tukena	15
4.3 Perhekeskuksen kohtaamispaikka	16
4.4 Perhekeskustoimintamalli	16
5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	17
5.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	17
5.3 Tutkimusympäristö ja työelämä yhteistyö.....	18
5.4 Aineiston hankinta.....	19
5.5 Aineiston analysointi	20
5.6 Opinnäytetyön prosessin kuvaus	21
6 TULOKSET	23
6.2 Yhteistyömuotoja avoimessa kohtaamispaikassa	23
6.3 Yhteistyön merkitys varhaiskasvatuksen ja avoimen kohtaamispaikan välillä	25
6.4 Vanhemmuuden tukeminen avoimessa kohtaamispaikassa	26
6.5 Yhteistyötapaaminen Kuopion Perheentalolla.....	27
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	28
8 POHDINTA	31
LÄHTEET	33

LIITE 1. Haastattelurunko	36
LIITE 2. Saatekirje	37

1 JOHDANTO

Vanhemmuus on muuttunut vuosikymmenten aikana, ja siihen vaikuttaa työn ja perhe-elämän yhdistäminen. Työn vaatimukset ovat kasvaneet, ja oma jaksaminen huolettaa useita vanhempia. Perheet ovat entistä monimuotoisempia, ja perhetilanteissa voi olla erilaisia haasteita enemmän. Lapsiperhepalveluita on tarjolla perheille, mutta kaikilla vanhemmilla ei ole riittävästi tietoa näistä palveluista. Lapsiperheiden kanssa työskentelevillä henkilöillä olisi hyvä olla riittävästi tietoa palveluohjauksen antamiseen. Opinnäytetyössä yhteistyökumppanimme toimiva Kuopion Perheentalo on avoin kohtaamispaikka, joka tukee lapsiperheitä arjessa, tarjoaa mahdollisuuden osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen lapsille ja heidän perheilleen (Kuopion perheentalo, i.a.-a).

Varhaiskasvatus monien muiden lapsiperhepalveluiden kanssa, järjestöt ja yhdistykset mukaan lukien luovat laajan palvelukentän. Lapsiperheiden kanssa toimivien tahojen yhteistyön merkitys korostuu ja sote-uudistuksen myötä tulleen perhekeskustoimintamallin tavoitteena on parhaan mahdollisen tuen takaaminen perheille. Mahdollisimman varhaisessa vaiheessa annettu perheen tarpeisiin vastaava vanhemmuuden tuki ehkäisee ylisukupolvisien ongelmien muodostumista. Opinnäytetyössä esitellään lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman mukaista perhekeskusta, jonka tavoitteena on vanhemmuudessa ja parisuhteessa tukeminen.

Kuopiossa avoimen kohtaamispaikan ja kaupungin varhaiskasvatuksen yhteistyö on ollut vielä vähäistä. Varhaiskasvatus toimii lapsiperheiden arjessa vanhempien työssäkäynnin mahdollistajana ja laadukkaan varhaiskasvatuksen tarjoajana lapselle sekä perheelle. Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, jossa tutkimusmenetelmänä on teemahaastattelu. Teemahaastattelun avulla selvitämme yhteistyön tärkeyttä avoimen kohtaamispaikan ja varhaiskasvatuksen välillä, sekä mitä varhaiskasvatuksen tarjoama vanhemmuuden tuki voisi olla avoimessa kohtaamispaikassa. Tutkimuksella tuotamme tietoa Kuopion perheentalolle.

2 VARHAISKASVATUSIKÄISTEN LASTEN PERHEIDEN TUKEMINEN

2.1 Vanhemmuuden tukeminen

Lapsiperheiden ja vanhemmuuden tuki voidaan jakaa taloudelliseen tukeen ja palveluihin sekä sosiaaliseen tai psykososiaaliseen tukeen. Kaikille lapsiperheille kuuluva lapsilisä on yksi esimerkki perheille annettavasta taloudellisesta tuesta. Sosiaalista ja psykososiaalista tukea voi esimerkiksi olla matalan kynnyksen perhetyö. Sosiaalipalveluja tuottaa ja rahoittaa ensisijaisesti julkinen valta, mutta rinnalla on myös kolmannen sektorin sekä ja yksityiset palveluntuottajat. Useiden palvelujen tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen, joka voi olla lastenhoitopalvelua tai laajempaa perheen elämään vaikuttavaa palvelua. Myös yhden perheenjäsenen tukeminen liitetään perheen tukemiseen, koska sen vaikutukset voivat näkyä myönteisesti muissa perheenjäsenissä. Lapsiperheiden tuki on perhepoliittisten tukitoimien mukaan jaoteltu perhevapaisiin, palveluihin ja taloudelliseen tukeen, jotka antavat apua vanhemmille kasvatustyöhön. Palveluja tarjoaa esimerkiksi äitiys- ja lastenneuvola sekä varhaiskasvatus ja esiopetus. Perheiden kanssa työskentelevät tahot ovat tärkeässä asemassa havaitsemassa asiakasperheiden ongelmatilanteita. (Rautio, 2016, s. 23–24.)

Perhetyössä yksi perustehtävistä on vanhempien tukeminen lapsen kasvatuksessa. Vanhemmuuteen liittyviä kasvatuskysymyksiä pohtiessa tärkeä rooli on perheen vuorovaikutuksella ja sisäisellä ilmapiirillä. Vanhempien tukemisessa kiinnitetään huomiota hyvän vuorovaikutussuhteen rakentamiseen lapsen ja vanhemman välille. Tukea kaivataan usein silloin, kun lapsi käyttäytyy haastavasti ja vanhemmalla on kokemus siitä, että omat keinot eivät riitä lapsen kasvatukseen. (Vilén ym., 2014, s. 153.)

Työntekijä voi tukea vanhempia yhteisten keskustelujen kautta rinnalla kulkien ja opastaa heille erilaisten kasvatusten menetelmien käyttöä. Tällaisia menetelmiä voivat olla esimerkiksi tilanteiden ennakointi, sanoittaminen, rajojen asettaminen, kehuminen ja palkitseminen. Lapsen vanhempia heidän kasvatustehtävässään

auttaa usein jo tiedon saaminen lapsen eri kehitysvaiheista. Tieto siitä, että lapsen haastavalle käytökselle löytyy syy esimerkiksi uhmavaiheesta, jolloin lapsi harjoittaa omaa tahtoaan, voi auttaa vanhempaa ymmärtämään lastaan paremmin. Työntekijän on tärkeää kuulla vanhempia ja heidän käsityksiään lapsen kehityksestä ja oikaista mahdollisia väärinkäsityksiä, joita vanhemmille on voinut muodostua keskusteluista toisten vanhempien kanssa. Käytännön työssä lapsen erilaisuuden esille tuominen, tunteista puhuminen ja vanhempien ohjaaminen itsereflektioon ovat hyviä työvälineitä perheen kanssa työskentelyssä. (Vilén ym., 2014, s. 153–155.)

Vanhemmuudessa esiintyvien ongelmien siirtyminen ylisukupolvisesti on huomattava ongelma yhteiskunnallisesti ja sen ehkäisyyn tulee kiinnittää huomiota vanhemmuudessa tukemisessa. Tutkimukset ovat osoittaneet, että lapsuudenaikaisilla kokemuksilla ja myöhemmin elämässä esiintyvillä ongelmilla on yhteyttä perheessä aiemmin olleisiin ongelmiin tai riskitekijöihin. Vanhempien parisuhde ja siinä esiintyvät tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä vanhempien oma hyvinvointi ovat yhteydessä lapsen kokemaan hyvinvointiin. Vanhempana jaksaminen vaikuttaa parisuhteeseen, joten lapsiperheissä huomiota tulisikin kiinnittää vanhempien tukemiseen parisuhdetaidoissa. Vanhempien välinen parisuhde toimii lapselle keskeisenä vuorovaikutusmallina. Tukemalla parisuhteen ja vanhemmuuden taitoja lapsen elinympäristössä vahvistetaan samalla lapsen hyvinvointia. Uudistetut sosiaali- ja terveysalan sekä sivistystoimen säädökset painottavat vanhemmuuden- ja parisuhteen tukemista, lapsi- ja perhelähtöisyyttä sekä perheen voimavarojen voimistamista. Perheiden tukemisessa korostuu tuen kohdentaminen sitä tarvitseville moniammatillisessa yhteistyössä sekä tuen tarpeen mahdollisimman varhainen tunnistaminen. (Hakulinen ym., 2019, s. 9.)

Vanhemmuuden tukemisessa työn perustana toimii hyvä yhteistyösuhde vanhemman ja työntekijän välillä. Olennaista työskentelyssä on kunnioittava ja arvostava suhde vanhempaa kohtaan. Toimivan yhteistyösuhteen luomiseen tarvitaan dialogista näkökulmaa, jossa jaetaan asioita, keskustellaan, kuunnellaan ja pohditaan ihmetellen lapsen kasvuun ja kehitykseen tai perheen tilanteeseen liittyviä asioita. (Korhonen & Holopainen, 2015, s. 10–11.)

2.2 Kasvatusyhteistyö varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatus on lapsen tavoitteellista ja suunnitelmallista kasvatusta, hoitoa ja opetusta, jossa painotetaan pedagogiikkaa. Varhaiskasvatuksessa edistetään hyvinvointia ja se tukee lapsen oppimista, kasvua ja kehitystä. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodissa, perhepäivähoidossa sekä kerho- ja leikkitoimintana avoimessa varhaiskasvatuksessa. Alle kouluikäisellä lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen ja siihen osallistuminen on vanhempien tai lapsen huoltajien päätös. (Opetushallitus, i.a.)

Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu varhaiskasvatuksessa. Tavoitteena yhteistyössä on lapsen huoltajien ja henkilöstön yhteinen sitoutuminen lapsen turvallisen ja terveen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Kasvatusyhteistyötä tukee tasa-arvoinen vuorovaikutus, keskinäinen kunnioitus sekä luottamuksen rakentaminen. Huoltajien kanssa keskustellaan kasvatustyöhön liittyvistä tavoitteista, vastuista ja arvoista. Yhteistyö perustuu vuorovaikutukseen ja varhaiskasvatuksen henkilöstön tulee toimia aktiivisesti ja aloitteellisesti yhteistyössä. Yhteistyössä huomioidaan lapsen yksilölliset tarpeet, perheiden moninaisuus sekä huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät mieltä askarruttavat kysymykset. Yhteistyö voi koostua erilaisista tehtävistä lapsen varhaiskasvatuksen aikana. Huoltajilla tulee olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä lasten ja henkilöstön kanssa. Varhaiskasvatuksessa toteutuva yhteistyö voi tukea myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta. Huoltajien verkostoituminen ja heidän yhteinen toimintansa tukee myös henkilöstön työtä ja lisää yhteisöllisyyttä. (Opetushallitus, 2018, s. 34.)

Varhaiskasvatuslaissa on säädetty, että varhaiskasvatuksen tavoitteena on toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä. Vanhemmuutta tuetaan kohtaamalla vanhempi päivittäin lapsen tullessa ja lähtiessä, jolloin keskustelun aiheena voi olla lapsen päiväkotipäivään ja perheen yhteiseen aikaan liittyviä asioita. Lapselle tehdään vanhempien kanssa keskustellen henkilökohtainen

varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, hoidon ja opetuksen toteuttamiseksi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan tavoitteet lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi lapsen kehitystä, hyvinvointia ja oppimista tukevalla tavalla sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Suunnitelmaan kirjataan lapsen tuen tarpeesta, tukitoimenpiteistä sekä niiden toteuttamisesta. (L 540/2018.)

Varhaiskasvatuksessa tehdään yhteistyötä lastenneuvolan, kasvatus- ja perheneuvonnan, lastensuojelun ja muiden sosiaalipalvelujen kanssa. Yhteistyötä ohjaa lapsen edun ensisijaisuus. Lapsen tarvitsema tuen tarve tunnistetaan ja tukea järjestetään tarkoituksenmukaisesti monialaisessa yhteistyössä tarpeen mukaan. Lapsen oppimista, kehitystä ja hyvinvointia voidaan edistää oikea aikaisella ja oikein kohdennetulla tuella. Samalla ennaltaehkäistään ongelmien syntymistä, monimuotoistumista ja kasvamista. (Opetushallitus, 2018 s. 54–56.)

2.3 Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE) toimeenpano alkoi vuosina 2016–2019 ja jatkuu edelleen hallitusohjelman mukaisesti vuosina 2020–2023. Ohjelmassa kehitetään perhekeskuksia, lastensuojelun monialaisuutta, lasten, nuorten ja perheiden varhaista tukemista arjessa sekä lasten ja nuorten matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalveluja. Ohjelman tavoitteena on lasten ja heidän perheidensä hyvinvoinnin vahvistaminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, ennaltaehkäisevien sotepalveluiden korkean laadun, saatavuuden ja oikea-aikaisuuden varmistaminen sekä eriarvoistumiskehityksen ehkäiseminen. Lapsen, nuoren ja perheen tukeminen voi olla esimerkiksi oppimisen, kasvun ja koulunkäynnin tuen vahvistamista varhaiskasvatuksessa ja koulussa, mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuuden lisäämistä koulujen yhteyteen, matalan kynnyksen palvelujen kehittämistä perhekeskuksissa tarjoamalla perhesosiaalityötä, kasvatus- ja perheneuvontaa, kotipalveluja ja eropalveluja, lastensuojelun asiakkaan yksilöllisten tuen tarpeiden huomioimista sekä sote- ja sivistysalan yhteistyön lisäämistä. (Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2021a.)

Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmaa ohjaavat keskeiset periaatteet ovat lapsen etu ja lapsen oikeudet, lapsi- ja perhelähtöisyys, perheiden monimuotoisuus sekä voimavarojen vahvistaminen. Muutosohjelmaa toteutetaan ihmisoi-
keusperustaisesti. Ohjelma on osa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen täytän-
töönpanoa Suomessa. Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti lapsen huol-
tajalla, vanhemmalla ja holhoojalla on ensisijainen vastuu lapsen edun mukai-
sesta kehityksestä ja kasvatuksesta. Sopimus velvoittaa julkista valtaa tarjoa-
maan oikeanlaista apua lapsen huoltajille heidän kasvatustehtävässään. Sovel-
lettaessa lasten oikeuksia käytännön työhön on tärkeää huomioida päätöksente-
ossa ja palveluiden kehittämisessä erilaiset lapset ja edistää heidän tasa-arvoaan
ja yhdenvertaisuuttaan. (Sosiaali- ja terveysministeriö, i.a., s. 11–12.)

Muutosohjelmassa ammatillisen auttamisen painotuksena on ennalta ehkäisevä,
hyvinvointia lisäävä, yksilöä ja yhteisöä vahvistava työote. Palveluja kehitetään
vahvistamaan lapsen ja nuoren hyvinvointia ja kehitystä suojaavia tekijöitä. Näitä
ovat lapsen tarpeet huomioiva kasvatuskulttuuri, lapsen ja vanhemman välinen
vuorovaikutus, tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä lapsen, nuoren ja perheen vah-
vuuksien tunnistaminen ja niiden vahvistaminen. Voimavaroja vahvistavassa
työskentelyssä korostuu vuorovaikutuksen ja dialogisuuden merkitys, lasten,
nuorten ja vanhempien hyvään vuorovaikutukseen kiinnitetään huomiota ja per-
heen yhtenäisyyttä edistetään. Työskentelyssä huomioidaan lähiympäristön nä-
kökulma, tukea vahvistetaan samanaikaisesti koko ikäluokalle huomioiden yksi-
llölliset tarpeet ja perheiden monimuotoisuus huomioidaan tukemistyössä. Van-
hemmuutta tuetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa luomalla saavutet-
tava, oikea-aikainen ja oikein kohdennettu lapsen, nuoren ja vanhempien tie-
dossa oleva tuen malli neuvolasta ja varhaiskasvatuksesta toisen asteen koulu-
tukseen asti. (Sosiaali- ja terveysministeriö, i.a., s. 13.)

Lasten ja nuorten kanssa työskentelevillä on tärkeää olla yhteinen näkemys lap-
sen ja nuoren hyvästä kasvusta ja siihen liittyvistä asioista. Ammattilaisten ja van-
hempien vuorovaikutuksen tulee perustua vuoropuheluun yhteisen näkemyksen
saamiseksi. Lähtökohtaisesti lasta tuetaan hänen omassa kasvuympäristössään.
Palveluissa hyödynnetään koko perhettä tukevia työmenetelmiä sekä vuorovai-
kutussuhteita vahvistavia toimintamalleja. Perheen merkitys tulee huomioida niin

varhaiskasvatuksessa, koulussa ja nuorisotyössä. Lapsi- ja perhelähtöisyys toteutuu parhaiten silloin, kun palvelut muodostavat kokonaisuuden ja ne ovat sovitettu yhteen yli sektorirajojen. Palveluja kehitetään huomioimaan perheiden monimuotoisuus. Niitä kehitetään sukupuolitietoisesti erilaiset tarpeet ja sukupuolen moninaisuus huomioiden. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ammattilaisilla tulee olla riittävä osaaminen, ymmärrys ja tieto perheiden tarpeista. Uusien käytäntöjen omaksuminen ja tiedottaminen on tärkeää. Verkostoitumalla järjestöjen ja kolmannen sektorin kanssa saadaan tukea ja näkökulmia työskentelyyn. (Sosiaali- ja terveysministeriö, i.a., s. 14.)

Vanhemmuudessa ja parisuhteessa tukeminen on ollut hallituksen kärkihankkeen Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman (LAPE) teemana. Ohjelman tavoitteena on vahvistaa parisuhteen ja vanhemmuuden tukea osana muodostettavissa olevaa perhekeskustoimintamallia parantaen parisuhteen ja vanhemmuuden taitoja. Parannusta on haettu lisäämällä palveluiden kattavuutta sekä yhdenmukaistamalla alueellista yhteistyötä. (Hakulinen ym., 2019, s. 9.)

LAPE-ohjelman kyselyistä kävi ilmi, että vanhemmat toivovat ja odottavat saavansa tukea vanhemmuuteensa. Toiveena on noussut esille pitkäkestoinen tuki, joka jatkuu aina lapsen täysi-ikäisyyteen asti. Vanhempien odotuksena on, että heitä kuunnellaan, heidän kanssaan etsitään yhdessä ratkaisuja ja perheiden yksilöllisyys ja kokonaistilanne huomioidaan paremmin. Vanhemmat kaipaavat monipuolista yhteistyötä eri toimijoiden avulla ja uusia, monipuolisia toimintatapoja unohtamatta konkreettista apua esimerkiksi lastenhoitoa. Tarpeen mukainen tuki vanhemmuuteen ja parisuhteeseen vahvistaa niin lapsen kuin vanhempienkin kokemaa hyvinvointia. Tukemalla vanhempaa toiminnassaan lapsensa kanssa myönteistä ja lämmintä vuorovaikutusta tukien, vahvistetaan lapsen hyvinvoinnin pohjaa. Kouluterveyskyselyistä on käynyt ilmi, että avoin vuorovaikutussuhde lapsen ja hänen vanhempansa välillä suojaa lapsen hyvinvointia ja terveyttä eri tavoin. Erilaisten kyselyjen tulokset ovat antaneet aiheita vahvistaa vanhemmuuden tukea. (Hakulinen ym., 2019, s. 106.)

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaan on kirjattu, että varhaiskasvatuksen ja sote-palveluiden välillä on huolehdittava yhteistyörakenteista sosiaali- ja

terveydenhuollon uudistuksessa. Varhaiskasvatuksen merkitystä lapsen hyvinvoinnin tukemisessa kasvatetaan kunnissa. Lapsen tarvitsevat tukitoimet toteutetaan varhaiskasvatusympäristössä ja tuen toteuttamista sekä järjestämistä kehitetään. (Sosiaali- ja terveysministeriö, i.a., s. 19.)

Perhekeskusten kohtaamispaikat ovat saavutettavissa oleva toimintamuoto, joka yhteistyössä muun perhekeskustoiminnan kanssa pystyy lisäämään ja vahvistamaan vanhemmuuden ja parisuhteen tukea. Perhekeskuksen toimijoiden tehtävänä on auttaa ja tukea lapsia ja perheitä heidän hyvinvointinsa parantamiseksi. Keskeistä on tukea vanhemmuutta ja vanhempien välistä parisuhdetta. Vanhemmuuden tuki on sisällöltään monipuolista ja laajaa. Se voi olla tukemista tunne- ja vuorovaikutustaidoissa tai tiedollista, joka tähtää vanhemmuustaitojen vahvistamiseen. Tuki voi olla vertaistukea toisilta vanhemmilta tai vanhempien ja ammattilaisten yhteistoimintaa. Vanhemman saama ymmärrettävä ja riittävän monipuolinen tieto lapsen kehitykseen ja kasvuun liittyvistä eri vaiheista sekä niitä tukevista käytännöistä on osa vanhemmuuden tukea. Vanhemmuuden tuen lähtökohtana on voimavaroja vahvistava työote. Kohtaamispaikassa vanhempien mahdollisuus keskustella muiden vanhempien kanssa antaa arvokasta vertaistukea sekä vahvistaa yhteisöllisyyttä. (Hakulinen ym., 2019, s. 107–108.)

3 YHTEISTYÖ PERHEKESKUKSEN ERI TOIMIJOIDEN VÄLILLÄ

Toimiva yhteistyö perhekeskuksen lapsiperheiden sosiaali- ja terveyspalvelujen kanssa tukee esimerkiksi varhaiskasvatuksessa toteutettavan perustehtävän toteuttamista. Monialaiselle yhteistyölle hyvän perustan muodostaa perheiden ja huoltajien aito kuuleminen sekä heidän tarpeidensa huomiointi. Edellytyksiä yhteistyön onnistumiselle on yhdessä sovitut käytännöt, niiden yhteensovittaminen sekä lasten ja perheiden palvelujen johtaminen verkostomaisesti. (Hastrup & Lindberg, 2021, s. 12.)

Varhaiskasvatuksen ja perhekeskuksen välinen yhteistyö tuo hyötyä lapselle ja perheelle. Tarpeenmukainen apu on saatavilla varhaisemmin, koordinoitummin ja kohdennetummin. Perheen saama varhainen tuki vähentää ongelmien pahenemista sekä lastensuojelun tai muiden korjaavien toimien tarve vähenee. Pitkemmän aikavälin tarkastelussa perhekeskustoimintamallin mukainen toiminta tuottaa sekä taloudellisia että hyvinvoinnillisia hyötyjä, kun keskitytään varhaisen tuen tarjoamiseen. (Hastrup & Lindberg, 2021, s. 11.)

Perhekeskus sovittaa yhteen ja verkostoi lapsiperheiden eri palveluja. Näitä ovat lapsiperheiden sosiaali- ja terveyspalvelut, järjestöjen ja seurakuntien toiminta ja palvelut, kohtaamispaikat, varhaiskasvatuspalvelut, opiskeluhuolto ja nuorten palvelut, kuntien terveyttä ja hyvinvointia edistävä toiminta, erityis- ja vaativan tason palvelut sekä sähköiset palvelut. Kuviossa 1. on kuvattu perhekeskuksen palvelukokonaisuus.

Kuvio 1. Perhekeskuksen palvelukokonaisuus (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, 2021b-a.)

Varhaiskasvatus yhdessä muun sivistystoimen kanssa on perhekeskuksen palveluiden keskeinen yhteistyötaho. Se tavoittaa säännöllisesti palvelunsa piirissä olevat lapset ja heidän vanhempansa sekä tarjoaa lapsen kehitystä ja kasvua

tukevan toimintaympäristön. Varhaiskasvatustalaki ohjaa kuntia varhaiskasvatusta järjestäessään toimimaan yhteistyössä liikunnan, opetuksen, kulttuurin, lastensuojelun, neuvolatoiminnan ja muiden sosiaali- ja terveydenhuollon vastaavien tahojen sekä muiden tarvittavien yhteistyötahojen kanssa. Lapsilla on oikeus saada monialaista tukea oppimiseensa, kehitykseensä ja hyvinvointiinsa varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä. Tukea on tarjolla parhaiten, kun varhaiskasvatuksessa kehitetään toimivia yhteistyön käytäntöjä muiden perhekeskuksen toimijoiden kanssa. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, 2021b-a.)

Perhekeskuksen tavoitteena on, että jokainen lapsi, nuori ja heidän perheensä saavat tarvitsemansa tuen ja avun juuri silloin, kun sitä tarvitsevat. Tämän toteutumiseksi tarvitaan aitoa kumppanuutta ja yhdessä tekemistä eri toimijoiden välillä. Perheet keskiöön- toiminta vahvistaa lasten ja perheiden kanssa toimivien järjestöjen keskinäistä yhteistyötä ja parantaa yhteistyötä myös muiden perhekeskustoimijoiden välillä. Perheet keskiöön- toiminta nostaa perheiden ääntä kuuluville, koska perheiden tulee olla mukana suunnittelemassa, toteuttamassa, arvioimassa sekä kehittämässä perhekeskustoimintaa. Perhekeskukset tulee rakentaa perheiden tarpeita vastaavaksi. (Lastensuojelun keskusliitto, i.a.)

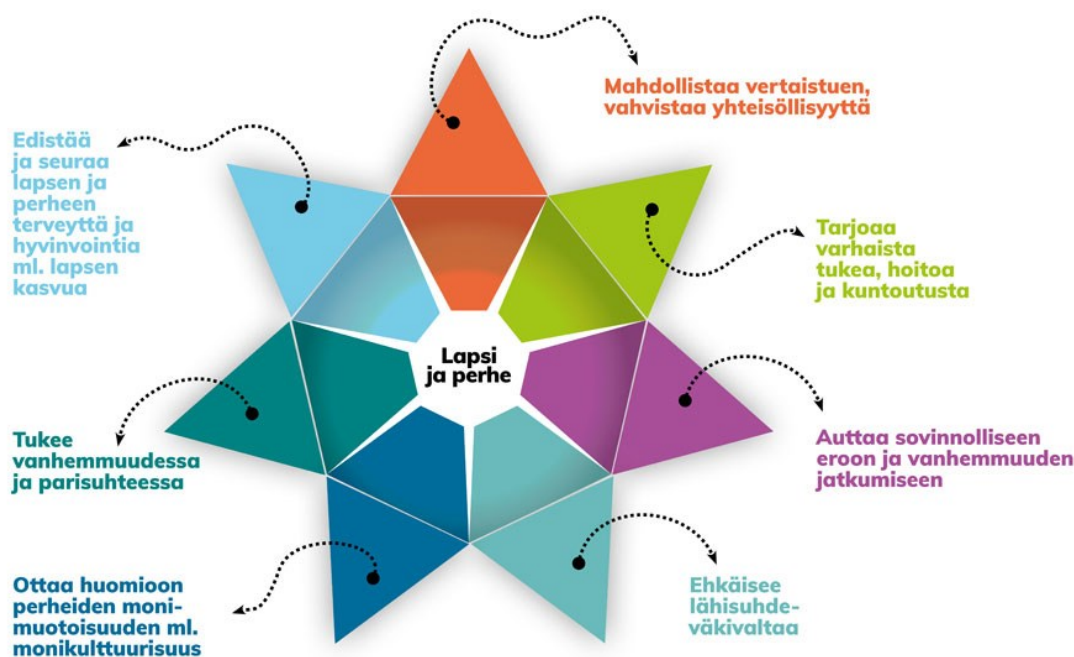
4 PERHEKESKUS

4.1 Perhekeskuksen toiminta ja tehtävät

Perhekeskus on varhaista hoitoa, tukea ja kuntoutusta tarjoava monialainen palveluverkosto, joka edistää lasten, nuorten sekä heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia tarjoamalla perheille erilaisia palveluja. Kuntien, kuntayhtymien, seurakuntien sekä järjestöjen toiminnat ja palvelut on sovitettu yhteen ja palvelut toimivat verkostomaisesti. Tarkoituksena on, että jokainen perhe saa tarvitsemansa avun ja tuen. Perhekeskuksia kehitetään valtakunnallisen perhekeskustoimintamallin mukaisesti. Perhekeskus toimii lähipalveluperiaatteella, joka käsittää

palvelujen saavutettavuuden helposti perheiden ja lasten lähiympäristöstä, toimivien liikenne- ja kulkuyhteyksien päästä taikka kotiin jalkautuvana palveluna. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, 2021b.)

Perhekeskuksessa tarjotaan tukea vanhemmuuteen ja vanhempien keskinäiseen parisuhteeseen. Vanhempien toiminta ja heidän vuorovaikutussuhteensa lapseen toimivat pohjana lapsen hyvinvoinnille. Vanhempien toimivalla parisuhteella on iso merkitys koko perheen hyvinvoinnin kannalta. Perhekeskuksessa huomio kiinnittyy vanhemmuuden voimavarojen, vanhempana jaksamisen sekä perheen tukiverkostojen huomioimiseen. Tukea on saatavilla jo raskausajasta lähtien. Perhekeskukset tarjoavat kaiken kaikkiaan monipuolista apua ja tukea perheille. Kuviossa 2. on esitetty perhekeskuksen erilaisia tehtäviä. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, 2021.-b-b.)

Kuvio 2. Perhekeskuksen tehtävät (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, 2021b-b.)

4.2 Perhekeskus vanhemmuuden tukena

Vanhemmuuden ja parisuhteen tuki on osa perhekeskusten hyvinvointia ja terveyttä edistävää ja vaikeuksien ja ongelmien ehkäisevää perustehtävää. Vanhemmuuden ja parisuhteen tuki sisältyy perhekeskuksia varten laadittuun syventävään suunnitelmaan sekä vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistamisesta valmistettuun erilliseen suunnitelmaan. Jälkimmäistä suunnitelmaa ohjaa YK:n lapsen oikeuksien sopimus sekä Suomen perustuslaki, joka velvoittaa julkista valtaa tukemaan vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Perhekeskus verkostoi lapsiperheiden sivistyspalveluja, sosiaali- ja terveystyöpalveluja, sekä järjestöjen ja seurakuntien palveluja ja toimintaa. Toiminta ja palvelut yhteen sovitaan lapsi- ja perhelähtöiseksi kokonaisuudeksi siten, että jokainen saisi tarvitsemansa mahdollisimman oikean avun. (Hakulinen ym., 2019, s. 106–107.)

Perhekeskusten kohtaamispaikat ovat saavutettavissa oleva toimintamuoto, joka yhteistyössä muun perhekeskustoiminnan kanssa pystyy lisäämään ja vahvistamaan vanhemmuuden ja parisuhteen tukea. Perhekeskuksen toimijoiden tehtävänä on auttaa ja tukea lapsia ja perheitä heidän hyvinvointinsa parantamiseksi. Keskeistä on tukea vanhemmuutta ja vanhempien parisuhdetta. Vanhemmuuden tuki on sisällöltään monipuolista ja laajaa. Se voi olla emotionaalista ja tiedollista, joka tähtää vanhemmuustaitojen vahvistamiseen. Tuki voi olla vertaistukea tai vanhempien ja ammattilaisten yhteistoimintaa. Monipuolinen ja ymmärrettävissä oleva tieto lapsen kehityksestä ja kasvusta sekä niitä tukevista käytännöistä on osa tukea. Tukea on myös vanhemmuustaitojen vahvistaminen, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen. Vanhemmuuden tuen lähtökohtana on voimavaroja vahvistava työote. Kohtaamispaikassa vanhempien mahdollisuus keskustella muiden vanhempien kanssa antaa arvokasta vertaistukea sekä vahvistaa yhteisöllisyyttä. (Hakulinen ym., 2019, s. 107–108.)

4.3 Perhekeskuksen kohtaamispaikka

Perhekeskukseen kuuluu kohtaamispaikka. Sen lisäksi alueilla voi toimia myös muita kohtaamispaikkoja. Perhekeskuksessa kohtaamispaikkatoimintaa järjestetään perheille maksuttomana palveluna lähipalveluperiaatteella. Kohtaamispaikan tavoitteena on vahvistaa vanhemmuutta, mahdollistaa lasten, nuorten ja perheiden osallisuutta, edistää perheiden voimavaroja ja arjessa jaksamista, vahvistaa yhteisöllisyyttä sekä vähentää vanhempien ja perheiden kokemaa yksinäisyyttä.

Kohtaamispaikka tarjoaa lapsille, nuorille ja heidän perheilleen avointa toimintaa, vertaistoimintaa sekä erilaisia vertaistukiryhmiä, erilaisia teemailtoja- ja tapahtumia, lapsille leikki- ja varhaiskasvatustoimintaa ja nuorille omaa toimintaa. Kohtaamispaikka mahdollistaa myös toimintaympäristön vapaaehtoistoiminnalle. Kohtaamispaikassa on mahdollisuus saada tietoa ja neuvontaa perheitä koskevien asioiden hoitamisessa palveluohjauksen muodossa.

Kohtaamispaikka korostaa yhteisöllisyyttä ja vertaistukea ja niiden toteutumiseksi tulee olla edellytyksiä luoda lasten, nuorten ja perheiden kohtaamiseen, kunnioitukseen, kuulemiseen ja osallisuuteen perustuva toimintakulttuuri, jossa keskeistä on hyväksyvä ilmapiiri ja asenne koko yhteisön kesken. Toimintaan mukaan pääsyn ja tiedonsaannin tulee olla esteetöntä lapsille, nuorille ja perheille. Eri toimijoiden välille tulee rakentaa aktiivisesti yhteistoimintaa ja sopia yhteisistä käytännöistä toiminnassa. (Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2021b-c.)

4.4 Perhekeskustoimintamalli

Perhekeskustoimintamalli on kehitetty tueksi perhekeskusten kehittämiseen. Kaikki perhekeskukset ja niissä tapahtuva toiminta perustuu perhekeskustoimintamalliin. Toimintamallin tarkoituksena on yhdenmukaistaa perhekeskuksen kehittämistyötä ja määrittelyä hyvinvointialueilla, varmistaa tavoitteiden toteutuminen, turvata lasten ja heidän perheidensä yhdenvertaisuuden toteutuminen eri puolilla maata sekä tarjota arviointiin kehykset. Toimintamallin avulla voi perustaa

perhekeskuksen ja arvioida sen toimintaa. Kuviossa 3 on määritetty perhekeskustoimintamallin kahdeksan eri kohtaa ja jokaisen kohdan toteutuessa voidaan puhua perhekeskuksesta. Perhekeskustoimintamalli on kehitetty yhdessä maakunnallisten hankkeiden ja kansallisten toimijoiden kesken Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmassa vuosina 2016–2018. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, 2021b-d.)

Kuvio 3. Perhekeskustoimintamalli (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, 2021b-d.)

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

5.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää millaista vanhemmuuden tukemista varhaiskasvatus pystyisi tarjoamaan perhekeskuksen avoimessa

kohtaamispaikassa. Keräämme tietoa aiheesta haastattelujen avulla, joita analysoimme tulosten saamiseksi Kuopion Perheentalolle. Lähetämme kutsun tapaamiseen Kuopion kaupungin kunnallisen varhaiskasvatuksen kasvatusjohtajalle, kahdelle varhaiskasvatuksen palvelupäällikölle ja konsultoivalle varhaiskasvatuksen erityisopettajalle yhteiseen tapaamiseen Perheentalon suunnittelijan kanssa. Tapaamisen tavoitteena on selvittää yhteistyön mahdollisuutta varhaiskasvatuksen ja Perheentalon välillä. Toivomme tapaamiselta yhteistyön käynnistymistä ja keskustelua yhteistyöstämälleista.

Opinnäytetyön aiheessa kiinnostaa aiheen ajankohtaisuus perhekeskusmallin mukaisesta toiminnasta sekä perheiden tukeminen monen eri toimijan taholta. Aiheessa on mielenkiintoista myös yhteistyön luominen Perheentalon ja varhaiskasvatuksen välille. Ammatillisena tavoitteena on palveluverkoston tunteminen ja verkostomaisen työskentelyn merkitys varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyössä haetaan vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Mitä vanhemmuuden tukeminen avoimessa kohtaamispaikassa voisi olla?
2. Miksi Kuopion kaupungin kunnallisen varhaiskasvatuksen ja Perheentalon yhteistyö olisi tärkeää?

5.3 Tutkimusympäristö ja työelämä yhteistyö

Tutkimusympäristönä ovat kaksi Pohjois-Savon alueella toimivaa avointa kohtaamispaikkaa. Työelämäkumppanina toimiva Kuopion Perheentalo valikoitui yhteistyökumppaniksi aiemman yhteistyön kautta. Kuopion Perheentalo on avoin kohtaamispaikka lapsiperheille Kuopion keskustassa. Perheentalon toiminnasta vastaa Pelastakaa Lapset ry. Toiminta rahoitetaan STEA:n myöntämällä hankerahoituksella sekä Kuopion kaupungin myöntämällä avustuksella. Kuopion Perheentalo on osa alueen perhekeskusta. (Kuopion Perheentalo, i.a.-b.)

Kuopion Perheentalolla työskentelee suunnittelija, kaksi ohjaajaa sekä tuntityöntekijöitä. Perheentalolla järjestetään erilaista toimintaa avoimen leikkitoiminnan ja

suljettujen vertaisryhmien, esimerkiksi Valmiina vanhemmuuteen-ryhmän muodossa. Muuta toimintaa ovat erilaiset teemaillat, tapaamiset, palveluohjaus ja neuvonta. Toimintaa toteutetaan yhteistyöverkoston voimin. Yhteistyöverkostoon kuuluu esimerkiksi Kuopion kaupunki, oppilaitokset, järjestöt ja yritykset. (Kuopion Perheentalo, i.a.-c.)

5.4 Aineiston hankinta

Tutkimusmenetelmänä on ollut kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullinen tutkimus perustuu tutkimustapana tulkintaan. Sen avulla voidaan tutkia ihmisten kokemusten avulla ilmiötä tai ymmärtää ihmisten tuottamaa subjektiivista ja monitulkintaista merkitystä. (Vilkka, 2021, s. 11.) Keräsimme tutkimusaineiston opin-
näytetyötä varten haastattelemalla kahta avoimen kohtaamispaikan koordinaattoria kahdelta eri pohjoissavolaiselta paikkakunnalta. Valitsimme haastateltavaksi sellaisten paikkojen koordinaattorit, joissa tiesimme yhteistyötä jo olevan varhaiskasvatuksen ja avoimen kohtaamispaikan välillä. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituna teemahaastatteluna Microsoft Teams-kokouksen välityksellä. Teemahaastattelussa liikkeelle lähdetään haastateltavan ehdoilla, haastateltava voi valita ensimmäisen teeman, josta lähdetään keskustelemaan. Haastattelussa teemoista voi keskustella eri järjestyksessä suunnitelman pohjalta. (Vilkka, 2021, s. 52.)

Valitsimme tutkimukseen teemahaastattelun, koska se sopii laadullisen aineiston keräämiseen. Lähtökohtana on tutkimusongelma, joka määrittää millainen aineisto hankitaan ja mitä menetelmiä ja tutkimusasetelmaa käyttäen. Teemahaastattelua tulee käyttää tutkimuksen tarkoitusta palvellen eli tutkimuksen aihe on etukäteen valikoitu. Haastattelu on keskustelu, jossa tutkija pyrkii selvittämään haastateltavilta tutkimuksen aiheeseen kuuluvat asiat. (Eskola ym., 2018, s. 24–25.)

Haastatteluja varten laadimme kahdeksan kysymystä tukemaan haastattelun etenemistä. Oppilaitos ja yhteistyökumppani hyväksyivät kysymykset (Liite 1)

ennen haastattelukutsun lähettämistä. Otimme yhteyttä avoimen kohtaamispaikan koordinaattoreihin sähköpostiviestillä, johon liitimme saatekirjeen (Liite 2). Saatekirje oli kysymysten lisäksi yksi osa tutkimuslupaa, joka myönnettiin Pelastakaa lapset ry:ltä. Haastattelun aluksi kerroimme, mitä olemme sekä miksi teemme haastattelua. Pyysimme lupaa tallentaa haastattelu ja kerroimme, että meillä on tutkimuslupa Pelastakaa lapset ry:ltä. Kerroimme myös, että emme kerää tunnistetietoja haastattelusta.

5.5 Aineiston analysointi

Haastatteluaineistoa tuli yhteensä tallennettuna haastatteluna 38 minuuttia 31 sekuntia. Tutkimusaineisto litteroitiin ja kirjoitettuna sivuina haastatteluaineistoa tuli 8,5 sivua. Litterointi on osa laadullista tutkimusta ja aineiston analysointia (Kallio, A. i.a.). Litteroinnin jälkeen aloitimme aineistoon perehtymisen. Käytimme menetelmänä sisällönanalyysiä, koska se sopii laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmäksi. Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jonka avulla voi tehdä monenlaista tutkimusta (Sarajärvi & Tuomi, 2018, s. 78).

Ensin tutkimusaineisto pelkistetään etsimällä tutkimukseen liittyviä olennaisia ilmaisuja eli redusoidaan aineistoa. Samaa kuvaavia ilmaisuja voi alleviivata samanvärisillä kynillä ja materiaalista etsitään tutkimustehtävää kuvaavia alkupe-
räisilmaisuja ja pelkistettyjä ilmaisuja. (Sarajärvi & Tuomi, 2018, s. 92.) Aloitimme sisällönanalyysin poistamalla litteroidusta haastattelusta sisällön, joka ei liittynyt tutkimuskysymyksiin. Alleviivasimme erilaisiin ilmiöihin liittyviä asioita eri väreillä. Ilmiöiksi muotoutuivat yhteistyöhön, varhaiskasvatukseen, vanhemmuuden tukemiseen ja Covid19-pandemian vaikutuksiin liittyvät asiat. Haastattelussa nousseista ilmiöistä pelkistettiin ilmaisuja ja listattiin ne omiksi ryhmikseen ilmiöiden mukaan. Kuviossa 4. on kuvattu ryhmittelyä ja ilmaisujen väritystä.

Yhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> • Palveluohjaajan aktiivisuus. • Myönteinen suhtautuminen kuntatasolla. • Palvelujen yhteensovittaminen, voimavarojen yhdistäminen. • Yhdistysten ja järjestöjen yhteistyö luo tuloksellisuutta. • Palveluohjaajan jalkautuminen avoimeen kohtaamispaikkaan. • Päiväkotipäivä-tapahtuma.
Varhaiskasvatus	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyötä on tehty jo pitkään varhaiskasvatuksen kanssa. • Henkilöstöresursseja varhaiskasvatuksesta, varhaisen tuen työntekijä. • Varhaiskasvatus järjestämässä yhteistyössä avoimen kohtaamispaikan toimintaa. • Varhaiskasvatuksen palveluohjaajan käynnit.
Vanhemmuuden tukeminen	<ul style="list-style-type: none"> • Teemaillat • Aamukahvit ja asiaa-tilaisuudet. • Palveluohjaajan antama tuki päivähoidon aloituksessa. • Varhainen tuki tärkeää. • Perheiden tarve ja siihen vastaaminen. • Perheiden tarpeista lähtevä toiminta. • Lapsi ja perhe nähdään keskiössä.
Covid19-pandemia	<ul style="list-style-type: none"> • Toimintaa siirretty ulos. • Rajoitettu asiakasmäärä ja toimijat. • Vaikuttanut lapsen päivähoidon aloittamiseen. • Yhteistyö mahdollistaa monimuotoisen ja perheiden tarpeista lähtevän toiminnan.

Kuvio 4. Ilmiöiden ryhmittely

5.6 Opinnäytetyön prosessin kuvaus

Opinnäytetyö on aiheena ajankohtainen uuden perhekeskusmallin mukaisen yhteistyön kannalta ja valikoitui meille työelämän yhteistyökumppanin ehdotuksesta. Työelämän yhteistyökumppani löytyi aiemman yhteistyön kautta ja aihetta alettiin työstämään tammikuussa 2021 Kuopion perheentalon suunnittelijan kanssa. Opinnäytetyön ideapaperi tehtiin talvella 2021 ja esiteltiin seminaarissa maaliskuussa hyväksytysti. Aloitimme kirjallisuuskatsauksen työstämisen

keväällä ja se esiteltiin hyväksytysti seminaarissa elokuussa 2021. Kirjallisuuskatsaukseen liitimme tiedonhankinnan lomakkeen, johon kirjasimme tietokantoja ja hakuja. Kirjallisuuskatsauksessa selvitettiin, mitä aineistoa tarvittiin meidän opinnäytetyömme ympärille.

Kävimme Kuopion perheentalolla lokakuussa 2021 tekemässä sopimusta työelämän yhteistyökumppanin kanssa ja ideoimassa opinnäytetyön etenemistä sekä siihen kuuluvia asioita. Opinnäytetyösuunnitelma valmistui joulukuun 2021 alussa ja se liitettiin osaksi tutkimuslupahakemusta Pelastakaa Lapset ry:lle. Tutkimuslupa myönnettiin joulukuun 2021 lopussa. Olimme yhteyttä haastateltaviin tammikuun 2022 alussa ja saimme sovittua haastattelut tammi-helmikuun vaihteeseen Microsoft Teams-sovelluksen kautta vallitsevan Covid19-pandemian vuoksi. Tutkimusaineiston keräämisen jälkeen aloitimme aineiston litteroinnin ja analysoinnin työstäen samalla teoreettista taustaa opinnäytetyössämme. Maaliskuussa 2022 saimme ohjaavalta opettajalta luvan ilmoittautua opinnäytetyöprosessiin hänelle lähetetyn käsikirjoituksen perusteella, jossa oli vielä paljon korjattavaa. Opinnäytetyö lähetettiin esitarkastettavaksi maaliskuun lopussa.

Lähetimme Teams-kutsun Kuopion kaupungin varhaiskasvatusjohtajalle, kahdelle palvelupäällikölle sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajalle tapaamiseen, jonka aiheena oli varhaiskasvatuksen ja Perheentalon yhteistyön kartoittaminen. Tapaamisen oli tarkoitus tapahtua 30.3. Tähän tapaamiseen eivät kaikki päässeet paikalle, joten siirsimme tapaamisen tapahtuvaksi 22.4. Kuopion Perheentalolle yhteistyökumppanimme toiveesta. Samana päivänä esittelemme opinnäytetyömme Aamukahvit ja asiaa-tilaisuudessa. Julkaisuseminaarin osallistumme huhtikuussa ja valmiin opinnäytetyömme palautus on huhtikuun 2022 lopussa. Kuviossa 5. on kuvattu opinnäytetyöprosessi aikajärjestyksessä.

Kuvio 5. Opinnäytetyöprosessin kuvaus

6 TULOKSET

6.2 Yhteistyömuotoja avoimessa kohtaamispaikassa

Varhaiskasvatuksen kanssa tehtävä yhteistyö avoimessa kohtaamispaikassa oli haastattelun mukaan ollut ensimmäisessä paikassa varhaiskasvatuksen palveluohjaajan säännöllisiä käyntejä avoimessa kohtaamispaikassa. Kuopiossa varhaiskasvatuksen palveluohjausta antavat päiväkodin johtajat, joilla on varattu aikaa viikoittain palveluohjaukseen. Tämä palveluohjauksen muoto on uusi järjestely. Haastattelemassamme paikassa varhaiskasvatuksen palveluohjausta antoi palveluohjaaja, joka jalkautui avoimeen kohtaamispaikkaan säännöllisesti. Varhaiskasvatuksen palveluohjaajan käynnit olivat lähteneet liikkeelle varhaiskasvatusjohtajan myönteisyydestä uuden toimintatavan aloittamisessa ja varhaiskasvatuksen palveluohjaajan halusta tehdä työtä eri tavalla kuin on totuttu.

Alussa palveluohjaaja oli täällä aika paljon vain läsnä ja nyt kun se on täällä, niin palvelu liikkuu ihan eri tasolla.

Varhaiskasvatuksen palveluohjaaja oli paikalla sovittuna päivänä ja vanhemmilla oli mahdollisuus päästä keskustelemaan hänen kanssaan yleisesti kunnan päivähoitopalveluista. Palveluohjaajan kanssa oli mahdollista laittaa päivähoitohakemusta vireille tai saada ohjeistusta sen tekemiseen. Aloite vuorovaikutukseen tuli aina vanhemmilta ja he saattoivat miettiä oman tarpeensa asioiden hoitamista varten valmiiksi palveluohjaajan käyntiä varten. Tavoitteina tällä toiminnalla oli ollut varhaiskasvatuksen palveluohjaajan tunnettavuuden ja läsnäolon lisääntyminen lapsiperheiden parissa sekä palvelujen tuominen lähelle ihmistä, palveluohjaajan jalkaututuessa avoimeen kohtaamispaikkaan.

Toisessa paikassa oli viime vuonna ollut varhaiskasvatuksen henkilöstöstä varhaisen tuen työntekijä, joka käytti työaikaansa viikoittain avoimessa kohtaamispaikassa osallistuen siellä erilaisiin ryhmiin yhtenä ohjaajana. Varhaiskasvatus oli ollut myös yhtenä toimijana alusta asti suunnittelemassa tapahtumia ja toimintaa, sekä tarjonnut henkilöstöresursseja, kun Covid19-pandemian aikana toimintaa kehitettiin ulkona tapahtuvaksi toiminnaksi turvallisuus huomioiden.

Meidän Perheentalon toiminta, kohtaamispaikka on viety ulos.

Avoimen kohtaamispaikan toiminta oli siirretty liikennepuistoon kesällä, minne varhaiskasvatuksesta oli tullut työntekijöitä ylläpitämään puiston toimintaa. Yhteistyönä puistoon oli saatu perheille myös keittolounasta kerran viikossa tarjottavaksi sponsorin avustamana.

Ensimmäisessä paikassa järjestettiin syksyisin tai keväisin Päivähoitopäivä-tapahtuma, jossa varhaiskasvatuksen kunnalliset ja yksityiset toimijat sekä seurakunta esittelivät toimintaansa ja palvelujansa lapsiperheille. Tapahtumassa oli yksityisten päiväkotien järjestämää toimintaa lapsille, joka oli ollut liikuntapainotteisen päiväkodin tekemä jumpparata tai musiikkipainotteisen päiväkodin musiikkiin liittyvää toimintaa. Vanhemmille tarjottiin tietoa päivähoitopalveluista ja seurakunnan lapsikerhotoiminnasta.

Jotenkin molempaa, että ohjelmaa lapselle ja sitten, sitä keskustelua ja tietoa vanhemmalle.

6.3 Yhteistyön merkitys varhaiskasvatuksen ja avoimen kohtaamispaikan välillä

Tutkimustuloksissa näkyi monitoimijaisen yhteistyön merkitys. Haastattelussa tuli ilmi, että toisessa paikassa järjestössä alkunsa saanut hanke ja ajatus siitä, että lapsiperheille tarvitaan enemmän palveluja, oli tullut järjestön vapaaehtoisilta puheenjohtajilta omissa siviilitöissään. He olivat ymmärtäneet, että toiminta olisi tuloksellisempaa, jos eri lapsiperhetyötä tekevät toimijat tekisivät yhteistyötä ja voimavaroja yhdistettäisiin näiden tahojen välillä.

He hoksas sen, että on paljon tuloksellisempaa, jos nää eri tahot tekis vähän enemmän yhteistyötä. Perheentalohan on lähteneet sitten leviämään juuri tuosta ideologiasta.

Tavoitteena oli ollut alusta asti tehdä yhteistyötä lapsen parhaaksi sekä perheiden tarpeista lähteväksi ja varhaiskasvatus oli ollut mukana alusta asti. Tulevaisuudessa toivottiin avoimen kohtaamispaikan toiminnan toteutukseen eri alojen työntekijöitä, ei ainoastaan vierailijoita. Myös ensimmäisessä paikassa yhteistyö varhaiskasvatuksen kanssa oli lähtenyt perheiden tarpeista. Yhteistyön rakentamisessa tarvittiin myönteistä näkemystä päätöksiä tekevien ihmisten taholta ja kunta nähtiin yhtenä toimijana muiden joukossa.

Perhekeskusmallin mukaista yhteistyötä oli jo kehitetty ja sitä toteutettiin eri tavoilla. Haastattelussa tuli ilmi, että toiselle paikkakunnalle oli perustettu johtamisen tason työryhmä, jossa toimi järjestön ja avoimen kohtaamispaikan edustaja, varhaiskasvatusjohtaja, sote-kuntayhtymän perhekeskuspäällikkö ja seurakunnan edustaja. Tämä työryhmä oli perustettu Perhekeskustoimintamallin mukaisen monitoimijaisuuden perusteella. Molemmissa paikoissa yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa oli tehty jo pitkään ja se muotoutui toisessa paikassa

jatkuvasti tarpeen mukaan, kun taas ensimmäisessä paikassa oli luotu pysyvämpiä yhteistyömuotoja.

6.4 Vanhemmuuden tukeminen avoimessa kohtaamispaikassa

Tutkimustulosten perusteella vanhemmuuden tukeminen oli pääsääntöisesti muiden toimijoiden, kuin varhaiskasvatuksen vastuulla. Ensimmäisen haastattelun perusteella avoimessa kohtaamispaikassa oli teemailtoja vanhemmuuden tukemisen teemalla ja niiden ohjaamisesta vastasivat erilaiset jalkautuvat työntekijät, esimerkiksi perheneuvolan psykologi ja sosiaalityöntekijä. Aamukahvit ja asiaa oli arkipäivänä tapahtuva tilaisuus, minne jalkautui järjestön, lapsiperhepalveluiden tai lapsiperheiden hyvinvointiin liittyvää palvelua tai toimintaa edustava henkilö. Hän esitteli palvelun toimintaa ja hänen kanssaan pääsi keskustelemaan aiheesta.

Tarkoituksena on että, asiantuntija antaa tietoa, mutta sitten on keskustelua. Vertaisten ajatuksia ja kokemuksia pääsee kuulemaan.

Teemailtojen aiheita kyseltiin perheiltä päivittäisen keskustelun lomassa tai sähköpostiin lähetettävän linkin avulla. Toisessa paikassa painotettiin, että toiminta oli perheiden tarpeista lähtevää toimintaa ja tarpeena oli perheiden hyvinvoinnin lisääminen sekä vahvistaminen. Haastattelussa tuli esille myös varhaisen tuen merkitys lapsiperheissä. Tavoitteena oli toimia lapsen parhaaksi sekä nähdä lapsi ja perhe keskiössä. Myös lapsen oikeus tulla kuulluksi ja nähdyksi nousi esille vastauksesta.

Varhainen tuki on äärettömän tärkeää ja tuloksellisempaa toimintaa, kun pystytään toimimaan perheiden kanssa mitä varhaisemmassa vaiheessa. Sieltä odotusajasta lähtien ollaan perheen mukana ja rinnalla varhaiskasvatukseen saakka.

Avoimessa kohtaamispaikassa käynyt varhaiskasvatuksen palveluohjaaja oli ollut myös yksi vanhemmuuden tuen antaja. Covid19-pandemian aikana

vanhemmat olivat pohtineet paljon päivähoiton aloittamiseen liittyviä asioita ja se koettiin pulmallisena. Palveluohjaajan kanssa oli saanut keskustella peloistaan ja ajatuksistaan päivähoitoon liittyen Covid19-pandemian aikana. Asiantuntijalle puhuminen oli ollut tärkeää tukea päivähoiton aloituksessa, joka oli muuttunut tutustumisen osalta niin, että se tapahtui suurimmaksi osaksi päiväkodin pihalla ja yksi henkilökunnasta esitteli tilat perheelle. Aikaisemmin ryhmän toimintaan tutustuttiin useana päivänä ennen päivähoiton aloitusta.

Se on sitä vanhemmuuden tukea parhaimmillaan. Ne pelot helpottuvat ja kynnys madaltuu, kun saa puhua ammattilaisen kanssa. Se on ollut tosi tärkeä osa. Se tuli yllätyksenä meille, että tällä on tällöinen funktio.

Covid19-pandemia oli tuonut mukanaan rajoituksia avoimien kohtaamispaikkojen toimintaan. Avoimeen kohtaamispaikkaan pitäisi olla helppo tulla ja haastattelussa tuli ilmi, että rajoitukset ovat vastoin heidän periaatteitaan. Toimintoihin oli ollut ennakoilmoittautuminen, joka oli tuonut joillekin perheille turvaa ja helpotusta tietäen, että paikalla on rajoitetusti ihmisiä. Toiset perheet olivat kokeneet ennakoilmoittautumisen hankalaksi, eivätkä olleet pystyneet sitoutumaan siihen ja jättäytyneet pois toiminnasta. Perheiden liikkuminen julkisiin paikkoihin oli vähentynyt Covid19-pandemian aikana.

6.5 Yhteistyötapaaminen Kuopion Perheentalolla

Kutsuimme Perheentalolla pidettävään yhteistyötapaamiseen vastasi aluevas- taava, avoimesta varhaiskasvatuksesta vastaava päiväkodinjohtaja. Tapaami- sessa oli läsnä hänen lisäksi Perheentalon suunnittelija, kaksi ohjaajaa ja me opinnäytetyön tekijät. Tapaamisen aluksi esittelimme itsemme ja kerroimme opin- näytetyömme aiheesta sekä tarkoituksesta ja tavoitteesta. Kävimme läpi tutki- muksen tuloksia sekä perhekeskuksen tehtäviä teoreettisen tietopohjan perus- teella. Tapaamisen tavoitteena ollut yhteistyön mahdollistaminen onnistui tavoit- teen mukaisesti.

Tapaamisessa keskustelun perusteella tärkeänä asiana koettiin varhaiskasvatuksen palveluohjaajan jalkautuminen avoimeen kohtaamispaikkaan. Kuopion Perheentalolla on ollut nähtävissä tarve palveluohjaukselle vanhempien miettiessä päivähoidon aloitukseen liittyviä asioita. Tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen palveluohjaaja jalkautuu mahdollisesti Perheentalolle joko Perhekahvilaan, Vauvatreffit-ryhmään tai Aamukahvit ja asiaa-tilaisuuteen säännöllisin väliajoin. Yhteistyötä aloitetaan syyskuussa 2022. Tapaamisessa visioitiin Taape-rotreffit ryhmää monikulttuurisille perheille, jossa toimintaa vedetään työpari menetelmällä. Toinen työparista olisi mahdollisesti avoimen varhaiskasvatuksen työntekijä ja toinen Perheentalon ohjaaja.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tuloksista tuli ilmi yhteistyön merkitys palvelujen järjestäjänä. Perhekeskuksen toimijoiden toimivan yhteistyön edellytyksenä ovat yhteiset linjaukset käytännöistä. Lapsen ja perheiden palveluita johdetaan verkostomaisesti erilaisin työryhmin, joissa asiantuntijat kokoontuvat säännöllisesti sopimaan yhteisistä toimintatavoista sekä pohtimaan kunnan palveluntarpeita, työnjakoa, yhteisiä tapoja tehdä työtä ja ilmiöitä (Pelkonen ym., 2019, s. 29).

Avoimissa kohtaamispaikoissa vanhemmuutta tuetaan esimerkiksi erilaisissa vertaisryhmissä, tilaisuuksissa ja teemailloissa, jotka ovat tutkimuksen mukaan samankaltaista toimintaa kaikissa kohtaamispaikoissa. Avoimeen kohtaamispaikkaan jalkautuu eri toimijoita lapsiperhepalveluista, järjestöistä ja yhdistyksistä. Toimijoiden esille tuomat asiat liittyvät lapsen ja perheen hyvinvoinnin tukemiseen. Näiden toimintojen kautta perheet saavat palveluohjauksen muodossa neuvontaa ja tietoa perheitä koskevien asioiden hoitamiseen (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 2021b-c).

Vanhemmuuden tuki avoimessa kohtaamispaikassa voi olla monipuolista toimintaa, jossa otetaan huomioon perheiden toiveet ja palautteet. Se voi olla palveluohjausta, ammattilaisen kanssa puhumista tai vertaisen kanssa kokemusten jakamista. Avoimien kohtaamispaikkojen työntekijät vahvistavat vanhemmuutta ja vanhemman vuorovaikutusta lapsen kanssa kuuntelemalla, keskustelemalla ja positiivisella kannustamisella. Toimintaa kehitetään asiakaslähtöisesti vanhempien ja lasten osallisuus huomioiden. Perheen kohtaamispaikan arviointimallin kriteeritaulukossa kuvataan parhaan tuloksen saamiseksi, että vanhemmat ja lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin säännöllisesti. Vanhempia on myös aktivoitu osallistumaan yhteiskunnallisiin asioihin. (Lastensuojelun keskusliitto, i.a.)

Perhekeskuksen toimintaa Kuopiossa on Yhteinen aika-toimintamalli, joka tuo yhteen toimijoita perheen ympärille. Yhteinen aika on tarkoitettu perheille, joissa on monimutkainen tilanne, jonka ratkaiseminen omin keinoin tuntuu haastavalta. Tilanteet voivat liittyä vanhemmuuteen, lapsen kanssa pärjäämiseen tai arjen pyörittämisen haasteisiin. Yhteisellä ajalla tarkastellaan ammattilaisten avulla perheen elämäntilannetta erilaisten näkökulmien avulla. Tarkoituksena on ymmärtää ja selkiyttää perheen nykyistä elämäntilannetta ja löytää keinoja tilanteen ratkaisuun yhdessä perheen kanssa. Tarjolla on myös tuen ja palvelun tarpeen määrittäminen. Yhteisessä ajassa mietitään sopivaa tuen muotoa ja laaditaan suunnitelma etenemisestä. Perheillä on mahdollisuus pyytää Yhteistä aikaa päiväkodin työntekijältä tai neuvolan terveydenhoitajalta. (Kuopion kaupunki, 2021, s. 1.)

Perheitä voidaan ohjata toimintamallin tapaamiseen ammattilaisen huolen herätessä yhdessä vanhempien kanssa. Yhteinen aika tapaamiseen voi kutsua terveydenhoitajan, varhaiskasvatuksen erityisopettajan, kasvatus- ja perheneuvonnan asiantuntijan, perhepalveluiden sosiaalityöntekijän tai Ensikotiyhdistyksen eroauttajan (Kuopion kaupunki, 2021, s. 4). Yhteinen aika-toimintamalli on lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman mukaista matalan kynnyksen palvelua. Kuviossa 6 esitellään hyvinvoinnin tähti, jota käytetään keskustelun tukena.

Kuvio 6. Hyvinvoinnin tähti (Peda.net. Yhteinen aika -toimintamalli Kuopiossa, i.a.)

Vanhemmuuden tukeminen ja vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu, jos lapsella tai perheellä on tuen tarvetta. LAPE-muutosohjelma on tuonut varhaiskasvatukseen tehostetun tuen myös alle esikouluikäisille lapsille ja la-
kimuutos siitä tulee voimaan elokuussa 2022. Lain muutoksen mukaan lapsella on oikeus varhaiskasvatuksessa ollessaan saada viipymättä yleistä tukea, joka tukee lapsen oppimista, hyvinvointia ja yksilöllistä kehitystä. Jos tämä tuki ei riitä annetaan tehostettua tai erityistä tukea, jonka toteutumista seurataan ja siitä tehdään aina hallinnollinen päätös. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2021.) Varhaiskasvatuksen opettajan työtä tehdessä varhaisen tuen merkitys korostuu ja lapsen oikeus saada oikea-aikaista tukea vaatii varhaiskasvatuksen opettajalta tietoa lapsen kehityksestä sekä lapselle annettavista tukitoimista ja palveluista. Sosionomin koulutus vahvistaa perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä ja tuo näkyvämmäksi sosiaali- ja terveyspalveluiden verkoston. Varhaiskasvatusryhmän kasvat-
tajiin olisi siis hyvä kuulua erilaisella koulutustaustalla olevia ihmisiä.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön tutkimusetiikkaa pohdittiin haastateltavien näkökulmasta. Tutkimuksen toteuttamista varten haimme tutkimuslupaa Pelastakaa Lapset ry:ltä, joka vastaa Kuopion Perheentalon toiminnasta. Tutkimuslupaa hakiessa sovimme yhteistyökumppanin kanssa, että tutkimuksen kannalta on turha kerätä tunnistetietoja, joten tuloksiin kirjoitimme avoimessa kohtaamispaikassa tapahtuvasta toiminnasta. Haastattelimme kahta pohjoissavolaista avoimen kohtaamispaikan koordinaattoria Microsoft Teamsin välityksellä, koska emme voineet mennä paikan päälle Covid19-pandemian takia. Haastattelun aluksi kysyimme lupaa tallentamiseen ja kerroimme, että emme kerää tunnistetietoja haastattelusta. Kaikki haastatteluun liittyvät materiaalit tallennettiin Word-kansioon salasanan taakse salassapitovelvollisuuden mukaisesti. Materiaalit tuhotaan opinnäytetyön valmistumisen jälkeen.

Opinnäytetyömme on laadullinen tutkimus. Laadulliseen tutkimukseen kuuluu useita erilaisia perinteitä eikä se ole vain yksi yhtenäinen tutkimusperinne. Tutkimuksen luotettavuuteen liittyy erilaisia käsityksiä laadullisessa tutkimuksessa. (Sarajärvi & Tuomi 2018, s. 118.) Tutkimuksen luotettavuutta pohdimme haastattelumateriaalin riittävydessä, koska toinen haastatteluista jäi melko lyhyeksi teknisten ongelmien takia. Litteroidessamme materiaalia, huomasimme kuitenkin, että lyhyessäkin ajassa saimme vastauksia tutkimuskysymyksiin liittyen. Teoreettiseen tietopohjaan materiaalin löytäminen oli haastavaa, koska perhekeskustointamalli on melko uusi. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos oli julkaissut paljon aiheeseen liittyvää materiaalia, jota käytimme opinnäytetyössä.

Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen valtakunnallisen sote-uudistuksen myötä tulleiden Perhekeskusten käynnistellessä toimintaansa. Yhteistyö luo verkoston eri toimijoista lapsiperheiden hyvinvoinnin ja vanhemmuuden tukemisen ympärille. Haastattelujen ja tutkimuskysymysten avulla selvitimme asiaa opinnäytetyössämme. Tutkimuspainotteisen opinnäytetyön tekeminen on ollut prosessina haastavaa ja huomasimme, että suurin osa kanssaopiskelijoistamme keskittyivät tekemään kehittämispainotteisia opinnäytetöitä. Aiheen valinta sai meidät

opettelemaan tutkimusta ja siihen liittyviä vaiheita. Opinnäytetyöprosessin aikana opetusta suhteessa tehtävän laajuuteen oli niukasti ja moni asia jäi selvitettäväksi itsenäisesti. Opinnäytetyön tekemisessä haasteita asetti ajan riittäminen ja löytyminen sen tekemiseen molempien tehdessä varhaiskasvatuksen opettajan työtä opiskelun ohessa. Työn tekeminen varhaiskasvatuksessa ja opiskelu ovat kuitenkin tukeneet toisiaan. Varhaiskasvatusopinnot ovat tuoneet uusia ja tuttujakin asioita syvällisemmin laadukkaan työn tekemiseen. Ammatillisuus opinnäytetyön tekemisen ja opintojen aikana on kasvanut ja tietomäärä palveluista lisääntynyt.

Ammatilliset tavoitteet täyttyivät selvittäessä teoreettista tietopohjaa perhekeskustoimintamallin sekä lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman sisällöistä ja tavoitteista. Teoreettisen tietopohjan peilaaminen tutkimushaastatteluihin selvensi verkostomaisen yhteistyön merkitystä ja varhaista sekä oikea-aikaista tukea lapselle ja perheelle. Varhaiskasvatuslakiin tuleva muutos lapselle annettavasta tehostetusta tuesta lisää tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen opettajan työtä monen eri toimijan kanssa. Varhaiskasvatuksen arjessa aika ja resurssit riittävät tällä hetkellä lapsen tukemiseen, mutta Covid19-pandemian myötä henkilöstön poissaolot ovat lisääntyneet ja päteviä sijaisia on hankala saada. Syynä siihen voi olla, että koko ammattiala on saanut negatiivista julkisuutta mediassa ja esille on nostettu vain varhaiskasvatuksen epäkohtia. Vanhemmuuden tuen toteuttamiseksi pitää varhaiskasvatuksen opettajalla olla osaamista ohjata perheet tarpeen mukaisen palvelun piiriin mahdollisimman varhain.

Perhekeskustoimintamallin juurruttaminen käytännön työhön voi olla hidas prosessi ja siihen tarvitaan yhtenäisiä toimintatapoja. Tulevaisuudessa nähdään, millaisilla toimintatavoilla saadaan muutosta aikaan ja miten se vaikuttaa yhteiskunnallisesti. Opinnäytetyöhön liittyneessä yhteistyötapaamisessa saatiin alulle yhteistyötä Kuopion kaupungin kunnallisen varhaiskasvatuksen ja Kuopion Perheentalon välillä. Jatkotutkimuksena voisi tulevaisuudessa tutkia yhteistyön vaikuttavuutta vanhemmuuden tukemisen näkökulmasta.

LÄHTEET

- Eskola, J., Lätti, J. & Vastamäki, J. (2018). Teemahaastattelu: lyhyt selviytymis-
 opas. Teoksessa R. Valli. (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1: metodin valinta- ja aineistonkeruu, virikkeitä aloittavalle tutkijalle* (s. 24–44). PS-Kustannus.
- Hakulinen, T., Laajasalo, T., & Mäkelä, J. (toim.) (2019). *Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen, teoriasta käytäntöön*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [URN ISBN 978-952-343-357-1.pdf \(1.314Mt\)](#)
- Hastrup, A., & Lindberg, P. (2021). *Perhekeskus ja varhaiskasvatus yhdessä-voittamaton palvelukokonaisuus*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://www.kuntaliitto.fi/file/28565/download?token=xVjm813T>
- Kallio, A. (i.a.) Litterointi. Teoksessa Vuori, J. (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metodimaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/litterointi/>
- Korhonen, S., & Holopainen, L. (2015). *Vanhempina vahvemmaksi- kohti myönteistä vuorovaikutusta*. (1.p.)
- Kuopion kaupunki. (2021) *Yhteinen aika sinulle ja perheellesi- opas vanhemmille*. <https://peda.net/kuopio/p/pihkainmaki/huoltajille/yhteinen-aika-esittely:file/download/53b7d55f09c0802b26d46c5789483df65643f373/Esite%20perheille%20Yhteinen%20aika%202021.pdf>
- Kuopion Perheentalo. Esittely. i.a.-a. Saatavilla 27.2.2022 <https://www.kuopion-perheentalo.fi/esittely/>
- Kuopion Perheentalo. Esittely. i.a.-b. Saatavilla 27.2.2022 <https://www.kuopion-perheentalo.fi/esittely/>
- Kuopion Perheentalo. Toiminta. i.a.-c. Saatavilla 1.3.2022 <https://www.kuopionperheentalo.fi/toiminta/>
- L 540/2018. Varhaiskasvatuslaki. 13.7.2018/540. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540>
- Lastensuojelun keskusliitto i.a. *Perheiden kohtaamispaikan arviointimalli-kriteerit ja arviointiasteikko*. Saatavilla 27.3.2022 <https://www.lskl.fi/wp->

content/uploads/Perheiden-kohtaamispaikan-arviointimalli_kriteerit-
ja-asteikko.pdf

- Leinonen, R. (12.12.2018) Sisällönanalyysi. <https://spoken.fi/sisallonanalyysi/>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (16.12.2021). *Varhaiskasvatukseen osallistuvan lapsen oikeus tukeen vahvistuu merkittävästi 1.8.2022* <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/varhaiskasvatukseen-osallistuvan-lapsen-oikeus-tukeen-vahvistuu-merkittavasti-1.8.2022>
- Opetushallitus. (2018). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet*. Helsinki. Puna-
Musta Oy. Saatavilla 15.3.2022 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf
- Opetushallitus. i.a. Varhaiskasvatus. Saatavilla 27.3.2022
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatus>
- Peda.net (i.a.) *Yhteinen aika -toimintamalli Kuopiossa*. Saatavilla 15.4.2022
<https://peda.net/kuopio/p/pirtti/oppiminen/oppimisen-tuki/yhteinen-aika-toimintamalli-kuopiossa>
- Pelkonen, M., Hastrup, A., Normia-Ahlsten, L., Halme, N., Kekkonen, M., Kiviruusu, O., Liukko, E., Lämsä, R., & Muranen, P. (2019). *Perhekeskukset Suomessa 2019. Kehittämisen tilanne ja työn jatkuminen*.
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. [URN ISBN 978-952-343-461-5.pdf](https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-461-5.pdf)
(3.320Mt)
- Rautio, S. (2016) *Neuvolan perhetyö vanhemmuuden varhaisena tukena ja yhteistyönä*. [Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6578-5>
- Sarajärvi, A., & Tuomi, J. (2018) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*.
Tammi. <https://www.ellibslibrary.com/book/9789520400118>
- Sosiaali- ja terveysministeriö. (i.a.) *Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma. Hankesuunnitelma*. Saatavilla 18.2.2022 https://stm.fi/documents/1271139/1953486/Hankesuunnitelma_Lapsi-ja+perhepalveluiden+muutosohjelma.pdf
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. (2021a.). *Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE)*. Saatavilla 15.3.2022 <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape->

- Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. (2021b.). Perhekeskus. Saatavilla 24.11.2021 <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/perhekeskus>
- Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. (2021b-a.) Palvelukokonaisuus. Saatavilla 6.3.2022 <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/perhekeskus/palvelukokonaisuus>
- Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. (2021b-b.). Perhekeskuksen tehtävät. Saatavilla 24.11.2021 <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/perhekeskus/perhekeskuksen-tehtavat>
- Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. (2021b-c.). Kohtaamispaikka. Saatavilla 3.3.2022 <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/perhekeskus/kohtaamispaikka>
- Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. (2021b-d.). Perhekeskustoimintamalli. Saatavilla 6.3.2022 <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/perhekeskus/perhekeskustoimintamalli>
- Vilén, M., Seppänen, P., Tapio, N., & Toivanen, R. (toim.). (2014). *Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön.* (2. uud. p.). Lasten Keskus. Kirjapaja Oy.
- Vilkka, H. (2021) *Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin.* PS-kustannus. <https://www.el-library.com/book/9789523701236>

LIITE 1. Haastattelurunko

Mihin tarpeeseen yhteistyötä on rakennettu varhaiskasvatuksen ja Perheentalon välillä?

Miten yhteistyö on saanut alkunsa?

Mitä siihen vaadittiin?

Miten se eteni?

Mitä yhteistyö on nyt?

Mitä se on tulevaisuudessa?

Miten vanhemmuuden tuki varhaiskasvatuksen roolissa ilmenee?

Millaisia menetelmiä on käytössä vanhemmuuden tukemiseen?

Millaista on käytännön tuoma kokemus yhteistyön tarpeellisuudesta?

LIITE 2. Saatekirje

Hei!

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Diakista Pieksämäen kampukselta ja teemme tutkimuspainotteista opinnäytetyötä selvittääksemme Kuopion perheentalon ja Kuopion kaupungin varhaiskasvatuksen yhteistyötä vanhemmuuden tukemisen näkökulmasta.

Olisimme kiitollisia, jos saisimme haastatella teitä opinnäytetyötämme varten jo olemassa olevista käytännöistä. Haastattelu toteutuisi todennäköisesti Teamsin välityksellä Covid19-tilanteesta johtuen. Opinnäytetyömme etenemisestä johtuen olisi haastattelut hyvä saada pidettyä tammikuun aikana.

Ystävällisin terveisin,

Janita Kauhanen ja Maarit Suihkonen